

Perashat Vayetzé 5784

Velas: 5:38pm

Fin Shabat 1: 6:32 pm - R”T: 7:06 pm

Fin Shabat 2: 6:41 pm - R”T: 7:19 pm

מעשה המשפט

Marcos y Lety Amiga

Maasé Bet Din

Rab Joshua M. Hilu

חבר בה"ד אמת ומשפט

¿Quién paga la grúa?

Maasé Sheayá

El saco viejo

Caso: Moy iba manejando su auto cuando siente un fuerte golpe en su auto, Isaac le acababa de chocar, el auto requiere que un mecánico lo repare y para eso hay que llevarlo al taller, el problema es que debido al golpe que recibió no es posible llevarlo manejando sino únicamente por medio de una grúa, ¿Quién tiene que pagar la grúa?

Rab Israel Menajem, el hijo del Gaón Rab Jaim Yosef Gotlieb, de Stropkov, era comerciante y vendía ropa en Hungría, donde se destacaba por su honestidad y corrección.

Respuesta: La Guemará (ב"ק י"א) aprende del Pasuk, que si el toro de Reubén se cayó al pozo de Shimón, que el Mazik (dañador) aparte de pagar el daño debe de sacar el toro muerto de su pozo, y así lo dictaminó el Shuljan Aruj (סי' ת"ג ג'). Según esto aparentemente Isaac debe de pagar la grúa y encargarse de que el auto llegue al taller, de igual manera que Shimón debe sacar al toro del pozo.

Un día, un gentil llegó al negocio con un saco muy viejo queriendo comprar uno nuevo. Eligió el que le gustó; lo pagó, y antes de llevárselo, se quitó el saco viejo, diciéndole a Rab Israel Menajem que lo podía tirar a la basura.

Sin embargo, debemos analizar si este Dín aplica cuando el toro no se murió en el pozo sino únicamente se dañó pero sigue vivo, si el Mazik también debe de sacarlo del pozo o Reubén deberá recuperar su toro él mismo otro punto que debemos analizar es si el Din aplica en objetos o únicamente en Baäle Jayim (animales).

Al día siguiente, el cliente llegó corriendo al negocio nuevamente, y cuando vio su saco quemándose en el bote de basura, se desmayó. Rab Israel Menajem, luego de reanimarlo, le preguntó qué fue lo que había pasado, y el hombre respondió: "Ayer le dije que tirara el saco viejo que llevaba puesto. Pero hoy me acordé que tenía en un bolsillo una suma muy grande de dinero... ¡que ya la he perdido, se ha quemado!".

El Ketzot Hajoshen (סי' שפ"ו י') y Rab Shimón Shkop (ב"ק סי' י"ח) sostienen que este Dín aplica tanto en animales como en objetos, y siempre el Mazik debe de recuperar lo dañado del pozo.

"No se preocupe", le dijo Rab Israel Menajem mientras sacaba de uno de sus estantes una gruesa billetera. "Su dinero está totalmente a salvo". El cliente no daba crédito a sus ojos.

Pero el Erej Shay (סי' שפ"ו י') opina que ya que el dueño del pozo está exento de pagar del todo el daño de objetos que se dañan en su pozo como explicaron Jajamim el Pasuk "Jamor Veló Kelim" por consiguiente, está también exento de sacar el objeto roto del pozo, por lo que no hay un Mekor para obligar al Mazik a sacar el objeto del pozo. Siendo así en nuestro caso que Isaac dañó un objeto, el auto, y no un animal dependerá de dicha discusión.

"¿Co... cómo pasó esto?", decía, mientras tomaba en sus manos el dinero. "Hoy en la mañana me disponía a quemar la basura del día anterior, y se me ocurrió revisar los bolsillos de su saco. Encontré esta billetera, y tenía pensando llevársela a su casa dentro de un rato", le contó al Rab.

Por otro lado, Rab Iser Zalman (אבן האזל גניבה פ"א י"ד) opina que aún si un toro se cayó al pozo pero no se murió sino solo se dañó, el Mazik no está obligado a sacarlo de su pozo y el dueño del toro tendrá que sacarlo, y explicó que el motivo de esto es por cuanto que aunque el toro muerto tiene un valor, se considera que el Mazik dañó **TODO** el toro y debe de pagar el valor completo del mismo, y aún así la Torá le permitió que parte de su pago sea con la Nebelá (toro muerto), por lo tanto, ya que **todo** el toro está dañado por su causa, la Torá lo obliga a encargarse del toro y sacarlo del pozo, pero cuando el toro está vivo y solo se dañó, el Mazik está obligado a pagar solamente el costo del daño, por cuanto que el toro está vivo y en total posesión de su dueño, por lo tanto, la Torá no obligó al Mazik a encargarse de sacarlo, sino él dueño es quien debe de sacarlo del pozo.

"Pero... ¡Usted podía haberse quedado con todo el dinero, y yo ni siquiera me hubiese enterado!", dijo el cliente.

En resumen, encontramos dos discusiones en los Poskim respecto a nuestro caso que es un objeto y no hubo pérdida total sino solo se dañó, según Rab Shimón Shkop, Isaac debe pagar la grúa y según el Erej Shay Moy debe pagarla ya que es un objeto y también según Rab Iser Zalman ya que fue solo un daño; por lo tanto, aparentemente ya que hay duda no podrá Moy obligar a Isaac a pagar.

Sin embargo, la **Halajá** es que el pago de la grúa es diferente a encargarse del toro muerto y subirlo del pozo, ya que para poder llevar a cabo la reparación del auto hay que trasladarlo al taller, por lo tanto, el costo de la grúa se debe de tomar en cuenta como parte del daño y del costo de la reparación, y lo tendrá que pagar Isaac (וישמת נזיקין עמי ל"א).

Halaja Lemaasé

Pregunta: ¿En qué consiste lo que dicen Jajamim que hay que prender las velas de Januká con Hidur?

(ה"ב ערך נר שבת ונר הנוכה) como escribe el Ram"á (הרע"ב א') que aceite de oliva es Mitzvá Min Hamubjar y de no tener puede utilizar cualquier aceite el cual su luz es pura y limpia (ע"ע סע"י ג' דבר של חרס משומש יש בזוי מצווה), (ועי' משנ"ב ס"ק כ"ח).

Respuesta: El Tur (סי' רס"ג) escribió que hay que procurar de hacer un Ner Yafé y el Mishná Berurá (שם ס"ק ב') explicó que por Hidur Mitzvá, y esto no es obligación sino una Mitzvá únicamente y aplica tanto para las velas de Shabat como las de Januká (שם ב"ה).

El Kaf Hajaim (סי' ס"י) enlista 15 diferentes materiales para la Janukia 1. Oro, 2. Plata, 3. Latón, 4. Bronce, 5. Metal... 8. Vidrio, etc.

El Pelé Yoetz entra en detalle sobre esta Mitzvá y define que se refiere tanto a la Janukia donde se van a encender las velas como al aceite con el cual se van a encender que sea aceite de

Aun los que colocan vasitos de vidrio sobre la Janukia y encienden en ellos, no se considera que encendieron sobre vidrio sino vamos detrás del material de la Janukia (שבט הלוי ח' קנ"ז).

"¡Oh, no!", exclamó el Rab, nuestra Torá nos enseña que no debemos echar mano en lo que no nos pertenece. Yo agradezco a Di-s que me haya iluminado, y que revisé su saco antes de quemarlo con el resto de la basura".

Aquel gentil, vivió el resto de sus días contando a todo el mundo lo que había visto del comerciante judío, y cuando le decían al Rab Israel Menajem, que había realizado una extraordinaria manifestación de Kidush Hashem, se encogía de hombros, y se limitaba a responder que sólo había cumplido con su obligación.

בענין בענין סדר הברכות בקידוש היום

ברכות נא: ת"ר דברים שבין ב"ש וב"ה בסעודה, בש"א מברך על היום ואח"כ מברך על היין שהיום גורם ליין שיבא, וכבר קדש היום ועדיין יין לא בא. ובה"א מברך על היין ואח"כ מברך על היום שהיין גורם לקדושה שתאמר, דבר אחר ברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם. מאי דבר אחר, וכ"ת התם תרתי והכא חזא, ה"נ תרתי ניהו ברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה תדיר ושאינו תדיר קודם.

הקשה הפנ"י דהא ברכת הקידוש הוי דאורייתא וברכת היין הוי דרבנן, ובזו"א יש להקדים דאורייתא על דרבנן אפי' שהרבנן תדיר והדא' אינו תדיר, ואף לפי מה שנסתפקו התוס' (בפסחים קו. ד"ה זכרהו) דאפשר דקידוש על היין נמי מדא', אפי' לכו"ע ברכת היין שלפניו הוי מדרבנן.

והנה הפנ"י כתב דבכל דוכתא משמע דיש להקדים דא' לדרבנן ולא כתב מאיזה טעם הוא, והצל"ח כתב שהוא מדין מקודש, והנה בזבחים צ: איבעיא להו תדיר ומקודש איזה מהן קודמת ולא נפשטה. והרמב"ם (בפ"ט מהל' תמידין ומוספין ה"ב) פסק דיעשה כמו שירצה (ועי' שם בספר המפתח אם זה משום דלא איפשיטא הבעיא או שיש פשיטות שהדבר שקול). אולם הט"ז (בהל' חנוכה) והרע"ב (בזבחים פ"י משנה ו') כתבו דקי"ל דתדיר קודם למקודש.

והנה לפי הרמב"ם ודאי קשה קושיית הפנ"י דכיון דכנגד תדיר איכא מקודש, א"כ נשאר תרי טעמי דב"ש נגד חד טעם דב"ה. ונראה לקיים הקושיא אף לפי הט"ז והרע"ב, דאף דתדיר קודם למקודש, מ"מ איכא למעלת מקודש, וא"כ יש לומר דעדיף להקדים קדושת היום לברכת היין משום דהכא תלתא והכא תרתי.

והנה גם הצל"ח עמד בקושיית הפנ"י והוסיף בקושייתו דא"כ גם טעם הראשון של ב"ה יורד, דתו לא שייך למימר דהיין גורם לקידוש שיבא כי גם מי שהוא במדבר ואין לו שום כוס ולא פת, ודאי שעכ"פ מוטל עליו חובת הקידוש של תורה, וא"כ אין היין גורם לקידוש שתבא. ואמנם הוספה זו היא רק לפי הצד בתוס' דקידוש על היין אינו דאורייתא.

ותירצו דמהקידוש דא' יוצא יד"ח בתפלה, והא דצריך לחזור ולקדש על היין הוא רק מדרבנן, ושפיר הוי דרבנן מדרבנן.

וכתב הצל"ח עפ"י לודן דבבר חדש שנשים שאין דרכן להתפלל ערבית, ובקידוש חייבות ז"ת, אם האשה מקדשת לעצמה גם ב"ה מודו שתברך על היום ואח"כ על היין כדברי ב"ש.

אלא דיש להעיר א"כ למה יכולה לכתחילה לצאת ידי חובת בשמיעת הקידוש מהאיש, הרי בזה פוגעת בדיני קדימה דיש לברך קודם על היום משום הטעמים דב"ש, וצ"ע.

עוד יש להקשות דמה יענה להסוברים דקידוש במקום סעודה הוא מדא' (היא שיטת הרא"ש לפי רעק"א (בס"י רע"ג ס"ה), והצל"ח עצמו ס"ל כן כמבואר בדבריו בפסחים קי: עיי"ש), דלפי"ו יצא דבברי ב"ה רק נאמרו למי שהתפלל בביתו ומיד יאכל דאז בקידוש של התפלה יצא מדא', אבל למי שהתפלל בביהכ"נ א"כ לא יצא בקידוש של התפלה, ולפי"ז רוב האנשים יצטרכו לעשות כב"ש, וצ"ע.

והנה דברי הצל"ח דיוצאים ידי חובת הקידוש דא' בתפלה הם כדברי המג"א (בס"י רע"א סק"א), אבל עיין ביבי"א (ח"א סי' ט"ו אות ה') שהביא חבילה של ראשונים דמוכח מדבריהם דלא יוצאים ידי חובת קידוש בתפלה, וא"כ הדרא קושיית הפנ"י לדוכתא.

והנראה בזה דהנה מי שקידש שלא על הכוס, אף שקיים מצות קידוש דא' מ"מ חייב בחיוב חדש דרבנן לקדש על הכוס, ולפי"ז יש לחקור האם לכתחלה כך היא התקנה דיש ב' מצוות א' מדא' לקדש שלא על הכוס, וב' מצוה דרבנן לקדש על הכוס, ולכן אף שקיים המצוה הא' חייב עדיין לקיים המצוה הב', ואף שודאי מטרת חז"ל היא שיקיים הקידוש דא' על הכוס, מ"מ חייבו בחיוב חדש כדי שיהיה לעיכובא, וסמכו על כך שברוב הפעמים יקיים המצוה דא' על הכוס. או דילמא כיון שכל המטרה היא שיקיים הדא' על הכוס, כך היא התקנה לכתחלה, ורק אם לא קיים הדא' על הכוס, אז חל עליו חיוב חדש לקדש על הכוס מדרבנן.

ובזה תליא ספיקו של המנ"ח (במצוה ל"א אות י"א) שכתב וז"ל והנה נסתפקתי לפי מה דקי"ל מצות דאורייתא צריכין כונה ודרבנן א"צ כונה, אם קידש במקום סעודה רק שחיסר הכונה וא"כ אינו יוצא י"ח מה"ת כיון דלא היה בכונה ואח"ז חזר וקידש שלא במקום סעודה כה"ג מאי, מי נימא דיצא י"ח דהא המצוה דרבנן כבר יצא בקידוש הראשון אף שלא היה בכונה, וא"כ יוצא שוב אח"כ קידוש דא' בקידוש השני אף שלא היה במקום סעודה הרי זה רק דרבנן והדרבנן כבר יצא, או נימא דאינו יוצא כלל כה"ג הקידוש דרבנן קודם שיצא י"ח מה"ת וצריך לחזור ולקדש בכונה ובמקום סעודה, וכעת לא מצאתי גילוי לדין זה, עכ"ל.

והשתא אם נימא כצד הראשון א"כ יש לדון בדברי הצל"ח דהרי בשעה שמקדש מקיים ב' מצוות דהא המצוה דאורייתא דקידוש ושנית המצוה דרבנן דקידוש על היין, וא"כ נהי דמצד המצוה דאורייתא חייבים להקדים את ברכת היום על ברכת היין משום הטעמים דב"ש, מ"מ כאשר באנו לדון מצד המצוה דרבנן יש להקדים את ברכת היין על ברכת היום משום הטעמים דב"ה, וא"כ צ"ע היכי נדיינו דייני להאי דינא, הרי אם יקדים ברכת היין פוגע בדיני קדימה של המצוה דאורייתא, ואם יקדים ברכת היום פוגע בדיני קדימה של המצוה דרבנן. וא"כ הספק הוא האם עדיף לקיים הדיני קדימה של המצוה דאורייתא וא"כ יברך על היום, או דילמא עדיף להקדים ברכת היין משום דזבה מקיים טעמי ב"ה שעדיפי על טעמי ב"ש, וצ"ע.

עכ"פ אם נאמר כצד השני מיושבת קושיית הצל"ח. ואילו בדעת הצל"ח יש לומר דס"ל כצד הראשון, א"נ דס"ל דכל עוד שלא קידש אין כאן ב' מצוות אלא רק מצוה אחת דאורייתא לקדש והדין דרבנן היא שאותו קידוש יעשה על היין.

והנה השאג"א (בס"י כ"ב) פליג על הצל"ח וכתב דמה שלא מחלקינן אם כבר התפלל או לא ש"מ דב"ה אמר שיטתו אפי' שלא התפלל, ומכאן זה הוכיח דאין שום קדימה לדברים של דא' על דברים של דרבנן.

ובטעם הדבר כתב דהרי כל הדין שתדיר ומקודש קדמי אינו אלא בב' מצוות דצריך להקדים תדיר או מקודש לחברתה כגון הא דאמר' בהיו לפניו ב' תפלות מתפלל של מנחה קודם לשל מוסף, והיינו דוקא ברובה להתפלל צריך להקדים התדיר, אבל באינו רוצה להתפלל עדיין הרשות בידו כיון דאכתי לא יעבור זמן התפלה ואם רוצה להתעסק בדבר הרשות קודם שיתפלל לית לן בה. נמצא דמעלת תדיר ומקודש אינם אלא בקדימה מצוה על חברתה אבל לא לגבי דבר הרשות, וכיון דשל סופרים קלין משל תורה הו"ל נגד ד"ת כדבר הרשות, הלכך אם מקדים של ד"ס לשל תורה אין כאן זילותא לשל תורה דהו"ל כמקדים דבר רשות לשל מצוה דלית לן בה, הילכך כל דתקנו רבנן כעין דא' תקון דליקדם תדיר דבבריהן לשאינו תדיר של תורה כיון דאין כאן זילותא לד"ת. ובאו"ש (פ"ו מהל' סוכה ה"ב) כתב ע"ז דהוא סברא ברורה.

אולם יש לפקפק על דבריו דאף שבזה שמקדימים הדרבנן על הדא' אין בו זלזול מצד הדא' כיון דהדרבנן חשיב כדבר הרשות, מ"מ כשבאים לדון על המצוה דרבנן הוי זלזול להקדימה על המצוה דא' דהא לגבי הדרבנן יש מצוה גמורה דאורייתא, ולכן חלים דיני קדימה, וא"כ כשם שחל הדין דתדיר כמ"כ צריך לחול הדין דמקודש, ודו"ק.

ובעיקר דבריו יש להעיר דרק הרויח דגם כשלא התפלל שייך טעם הב' דב"ה דתדיר ושאינו תדיר קודם, אבל עדיין קושיית הצל"ח במקומה עומדת דאם לא קידש בתפלה לא שייך טעמו הראשון דב"ה דכבר אין היין גורם לקידוש שתאמר דאפי' בשוק צריך לומר הקידוש כדי לצאת חיובו מדא', וכיון דב"ה בעי תרי טעמי כדמוכח מהא דאמר' וכ"ת התם תרתי וכו', א"כ כשלא התפלל עדיין צריכים להקדים ברכת הקידוש לברכת היין, וע"כ דב"ה איירו כשכבר התפלל.

וראיתי שעמד בזה המגיה בקונ"א לשאג"א (סי' ב') וכתב ליישב עפ"י שיטת הרא"ש בערבי פסחים דהא דאין קידוש אלא במקום סעודה הוא מה"ת, וא"כ שפיר הוי יין או פת גורם לקידוש, דאם אין לו יין או פת א"כ אינו יוצא ידי קידוש כלל.

אולם זה אינו, דמבואר להדיא בדברי השאג"א דכשהתפלל לא נשאר עליו אלא חיוב דרבנן, וע"כ דלא אזיל בשיטה זו, וא"כ הדרא הקושיא לדוכתא, וצ"ע.

DINÉ TORÁ

Comuníquese al cel. (+52) 55 3214 4312

SERVICIOS

Contrato de renta, venta, preventa, inversión, sociedad, testamentos, Heter Iská otros.

ASESORÍA

Consultas telefónicas, citas, preguntas.

CONTÁCTANOS

Cel. (+52) 55 3214 4312
Email: Betdinemetumishpat@gmail.com